

75 094 [1]

Generalni direktor ✓

Dečji dan

---

za pogoždovanje

**Navodilo za
učiteljstvo**

Ljubljana 1936

Založila kraljevska banska uprava Dravske banovine

~~93614~~ 75094-[A]

~~93614~~

D 2285/1949
F.C.

394992285

DEČJI DAN ZA POGOZDOVANJE

Navodilo za učiteljstvo.

I.

Namen

dečjega dneva za pogozdovanje.

»Uničevanje in propadanje gozdov v mnogih krajih naše države zavzema dimenzije, ki nam delajo vedno večje skrbi.

Pogoste elementarne nezgode, poplave in nevihte, ki pustošijo cele predele naše očetnjave,

pomanjkanje vodnih izvirov, usihanje studencev, upadanje vode v rekah in potokih,

poslabšanje zdravstvenih razmer v nekdam zdravih bivališčih in letoviščih,

splošno propadanje v gospodarskem, zdravstvenem in materialnem pogledu,

vse to je pripisovati v prvi vrsti pojavu, da je izginilo mnogo naših nekdam bogatih in razpróstranjenh gozdov.

Ko vse to opazujemo, prihajamo do prepričanja, da propadanje gozdov ne morejo ustaviti in preprečiti samo represivni ukrepi, temveč da se mora največja pozornost posvetiti posebno vzgojnim sredstvom.

V državah, kjer je gozdarstvo na visoki stopnji razvoja, se že davno vrši populariziranje gozdarstva med ljudstvom, posebno med kmetovalci. Največjo pažnjo obračajo tam osnovnim šolam z namenom, da bi v nežne otroške duše vsadili ljubezen do gozdov in zavest, da imajo gozdovi velik pomen za splošno blagostanje.

Ministrstvo za gozdove in rudnike je zato uvedlo leta 1926. v sporazumu z ministrstvom za prosveto takozvane 'dečje dneve za pogozdovanje', prireditve ki jih poznajo v naprednejših deželah že dolgo in s katerimi so dosegli lepe uspehe...«

Iz navedenih besed, ki so povzete po okrožnicah ministrstva za gozdove in rudnike, je razvidno, da imajo dečji dnevi za pogozdovanje vzgojni namen.

Nič manjše važnosti pa niso te prireditve, ako jih presojava s praktičnega stališča.

Predvsem nudijo mladini pouk, kako naj posaja gozdne sadike, kako naj ravna z mladimi nasadi in vzgoji koristnosne gozdove.

Napor, ki je s pogozdovanjem združen, budi v učencih veselje do ustvarjajoče človeške sile in množi njih zaupanje v lastno moč ter skupno udejstvovanje, — ako je delo nežnih ročic uspelo. Tako dosežemo popoln vzgojen namen šele tedaj, ko je zagotovljen tudi materialen uspeh: pogozditev golega zemljišča, ustanovitev novega mladega gozda.

Koristi, ki jih izkazuje šolska mladina gozdnemu gospodarstvu ob dobro uspelih dečjih dnevih, nikakor niso malenkostne. Samo leta 1935. je bilo ob dečjih dnevih posajenih v dravski banovini nad 300.000 gozdnih drevesc in pogozdenih z njimi okoli 75 hektarjev goljav.

Dečji dnevi morajo poteči v resnem prizadevanju in v zavesti, da se opravlja za javnost in za posestnika važno in koristno delo. Če se prireditve izpremene v navadno otroško igro ali zabavo, izgube svoj praktičen pa tudi poučen in vzgojen namen.

II.

Važnost gozdov,

kako jih varujemo, vzgajamo in uslanavljamo.

(Nekaj tvarine za predavanje ob priliki prireditve dečjega dneva).

Gozd je neprecenljiv zaklad naše zemlje.

Iz njega dobivamo **drva**, ki nas grejejo v mrzli zimi in ki omogočajo, da si pripravljamo vsakdanji kruh.

Gozd daje **les** za streho nad našim bivališčem, za mostove med ločenimi bregovi, za vozove, za ladje, ki nas vozijo v daljna mesta. Les podpira rove v rudnikih globoko pod zemljo in leseni pragovi so podlaga železniškemu tiru, po katerem vozi težki parni stroj. Iz lesa je bila zibelka in iz lesa bo krsta v našem grobu. Lesen je prag, ki nas pozdravlja, ko se vračamo domov, in lesene so duri, skozi katere stopamo v svoj dom. Miza, za katero sediš, stol, postelja in klop, na kateri počivaš, omara in polica, držaj kose in motike, držalo peresnika, — vse to in še mnogo drugega je iz lesa, ki zraste v gozdu.

Drva in les imenujemo **glavna pridelka gozda**. Uporabljajo jih tudi predelane v oglje, v celulozo in papir, v umetno svilo, v strojila, v katran, v octovo kislino in drugo.

Poleg glavnih dobrin nam nudi gozd še **stranske pridelke**, kakor so na primer listje, trava, zdravilna zelišča, gobe, jagode, smola, lubje, stelja itd.

Gozd pa ne koristi samo svojemu lastniku, ampak **preživlja** tudi **veliko** število ljudi, ki so zaposleni v gozdu in pri predelavanju lesa: gozdne delavce, žagarje, industrijce, obrtnike, trgovce in njihove nameščence.

Kakor pa je gozd važen za te posameznike, tako je **važen** tudi **za splošnost**, za pokrajino in za državo.

Gozd varuje svojo okolico pred izpiranjem rodovitne prsti. Pri nalivih in nevihtah zadržuje s svojimi košatimi krošnjami velik del dežja. Padajoče kaplje ne udarjajo naravnost na tla in se ne zbirajo tako naglo v vodotoke in curke, kakor na takih tleh, kjer ni drevja. Voda zato ne odteka s tako silo, ne trga tako močno rodovitne grude in

ne zasipava polja s peskom in kamenjem iz višje ležečih krajev. Na ta način zadržuje tudi stranske pritoke, hudo-urnike, potoke in reke, da ne morejo tako hitro naraščati, kakor v krajih, ki so brez gozdov. Tam so zategadelj poplave pogostejše, nevarnejše in silovitejše, kot v gozdnatih pokrajinah.

Gozdno drevje zadržuje moč vetrov in viharjev. Na golem Krasu odnaša burja zadnje drobce prsti s tal in vse-naokoli se kaže trdo, nerodovitno skalovje. V ravninah brez gozdov dviga veter v nekaterih pokrajinah suh pesek in z njim zasipa polja in travnike. Ni še davno tega, kar je v Ameriki viharno vreme zasulo s peščenim prahom posestva celih vasi in pokrajin, kjer so bili izkrčeni vsi gozdovi. Prebivalci so morali zapustiti svoje opustošene domačije.

V gozdu vladata tišina in mir, poleti pa senca in hlad. Gozdno drevje in drugo rastlinje v gozdu porablja z usvajanjem (asimilacijo) mnogo ogljika, oziroma ogljikovega dvokisa in izločuje kisik. Tega kisika je več, kakor ga porabi rastlinje pri dihanju, zato se v gozdu kupiči zaloga kisika in je v obilju na razpolago ljudem in živalim. Radi tega lahko razumemo, zakaj ima gozd zdravilno moč in zakaj ne morejo nastati zdravilišča in letovišča, če ni v bližini gozdov.

Gozdovi množijo krasoto selišč in mest, ravnin in planin, ki privablja vsako leto v naše kraje tujce, ki si žele naužiti prirodne lepote in odpočiti v pokojnem zatišju gozdov.

Naši pradedje so se v starih časih umikali pred ljutimi sovražniki v temne goščave in se tam zbirali. Iznenada so potem iz gozda naskočili neprijatelja in ga pognali v beg. Tudi sedaj, v moderni vojni, nam bodo gozdovi pomagali braniti »križ sveti in svobodo zlato«.

Za tako obilne dobrote, ki nam jih deli gozd, se mu najlepše zahvalimo in oddolžimo s tem, da ga varujemo, da ga negujemo in da na praznih zemljiščih ustanavljamo nove gozdove s pogozdovanjem.

Varovati moramo gozd pred neštetimi nevarnostmi, ki mu groze po ujmah, požarih, mrčesu, živalih in ljudeh.

Proti mrazu, slani, snegu, suši in vetrovom branimo gozd s tem, da izberemo in nasajamo za dotični kraj in podnebje pravo drevesno vrsto.

Po strminah, kjer radi nastajajo plazovi in usadi, ne smemo **sekati na golo**. Na praznih posekah deževje hitro izpere rodovitno zemljo, vroče sonce razkraja dobro prst v manjvredno, plevel se razbohoti in duši koristne gozdne rastline. Sčasoma se začno na posekah kazati gole skalne rebri, ki se množe iz leta v leto, dokler ne nastane tam, kjer se je košatil preje senčnat gozd, nerodovitna pušča. Vsled tega moramo na posekah s pogozdovanjem hiteti, saj je nevarnost opustošenja vsak dan večja in pogozditev težavnejša. Še pozneje, ko smo že posadili sadike, je ves trud zastonj, če ne ubranimo mladih drevesc pred trnjem, grmičjem, plevelom in travo, ki posajenkam jemljejo zrak in luč ter hrano v zemlji. Posajene goljave je treba pridno čistiti in odstranjevati nadležno nekoristno rastlinje toliko časa, dokler vrhovi posajenih drevesc ne pogledajo nad plevel in goščavo. Tedaj je pogozditev uspela, ker potem gozdna drevesca polagoma premagajo podjarmljeno grmičje popolnoma.

Veliko škode prizadenejo gozdovom vsako leto **požari**, ki nastanejo iz različnih vzrokov (vsled isker, letečih iz lokomotive, vsled strele i. dr.). Največkrat pa zanetijo požar ljudje iz neprevidnosti.

Otroci na paši v bližini gozda radi kurijo. Ne brigajo se, če je ogenj popolnoma pogašen, kadar ga zapuščajo. Po suhi travi se plazi plamen ali skrivaje tli proti gozdu. Tam najde dovolj netiva in vzplamti s stotero silo. Razširja se naglo naokoli in zavzema vedno večji in večji obseg. V kratkem času pokonča na sto in sto dreves.

Večkrat nastanejo požari zaradi ogorka ali neugašene cigarete, ki jo vrže mimogredoči lahkomiselnost na tla v gozdu.

Gozdne požare je zelo težko gasiti. Dokler se plamen vije le po tleh, ga skušamo udušiti s tem, da po njem tolčemo z vejami in da ga obmetavamo s prstjo. Kadar se začne ognjeni zubelj vzpenjati po deblih, vejah in v vrhove dreves, človeška moč večinoma odpove in se mora umakniti zmagovitemu plamenu, pred katerim se širi neznosna vročina in za katerim ostajajo tleče oglje, prah in pepel.

Zato je prepovedano kuriti v gozdu. Samo onemu, ki ima dlje časa opravila v gozdu, se dovoljuje netiti ogenj na določenem mestu. Pri tem pa je dolžan ogenj stalno nadzirati in ga popolnoma pogasiti, kadar odide.

Kdor v gozdu ali na njegovem robu zapazi nepogašen ogenj, ga mora pogasiti. Če pa tega ne zmore sam, je dolžan obvestiti najbližje prebivalstvo o tem.

Kadar je gozdni požar pogашen, je treba na pogorišču postaviti (en, dva ali več dni) stražo, ki pazi, da iskra, ki morebiti še tli med koreninjem, ne vzplamti znova.

Kdor zakrivi požar, mora povrniti vso škodo. In ta škoda je pri večjih požarih ogromna ter se še dolga leta ne da popraviti.

Hude sovražnice gozdnega drevja so nekatere žuželke. Najbolj znan je navadni **rjavi hrošč**, ki ni v gozdu nič manj škodljiv, kakor na polju. Kot ogrc (črv) izpodjeda korenine smrečic in drugega drevja, kot hrošč pa objeda listje, zlasti hrastovo. Zato ga je treba pridno nabirati in uničevati.

Zelo nevarni smrekovim in borovim gozdovom so majhni — 1 do 4 mm dolgi hroščki — **lubadarji**. Na drevesih, ki jih je lubadar napadel, se vidijo majhne, okrogle luknjice, iglice začno rjaveti, lubje odstopa in drevo se posuši. Ti hroščki se zelo hitro množe in zato dostikrat uničijo prostrane gozdove. Da se ubranimo tega škodljivca, moramo vsako drevo, na katerega se je lubadar naselil, spraviti nemudoma iz gozda, lubje odstraniti in s hroščevo zalego vred sežgati izven gozda.

Med najhujše uničevalce gozda spada tudi **smrekov prelec**. To je bel (sivkast), po perutkah črno progast metulj. Ponoči se spreletava, podnevi pa poseda po deblih. Peruti ima tako zložene, da ima podobo enakostranskega trikotnika. Če se močno razplodi, požro njegove gosonice vse listje in iglice dreves in pokončajo gozd daleč naokoli.

Človek sam bi bil le težko kos vsemu mrčesu, ki ogroža gozd, če mu ne bi pomagal pri zasledovanju teh škodljivcev drobní ptičji rod. **Ptice** so v boju za gozd naše zaveznice in naše najboljše prijateljice. Zato jim privoščimo pozimi, ko jim gre trda za hrano, nekoliko drobtinic in zrnja. Ne plašimo jih pri valjenju in pitanju mladičev. Ravnajmo z njimi vedno tako, da se bodo dobro počutile in rade ostajale pri nas.

Kakor moramo gozd pred nevarnostmi skrbno varovati, tako ga moramo tudi **budno negovati** in vzgajati.

Mlado drevesce, ki je vzklilo iz semena, padlega na tla, ali ki je bilo posajeno s človeško roko, mora prestati mnogo bojev in težav, da si ohrani življenje. Trava, plevel in grmičevje ga skušajo zadušiti in vzeti hrano njegovim koreninam. Oprostili ga bomo škodljivih sosedov, odstranili bomo okoli njega travo, plevel populili, trnje pa porezali. Drevesce bo hvaležno dvignilo glavo in radostno pognalo proti nebu.

Človek ali živina, ki zaide v gozd, po nerodnosti lahko pomandra mlade rastlinice. Zato bomo v gozdu, kjer je dosti drevesnega pomladka, previdno stopali in vanj ne bomo gonili živine na **pašo**. Koza je gozdnim drevescem še posebno nevarna, ker objeda najraje vršičke in poganjke nežnih rastlin.

Čim starejše postaja drevo, tem več prostora zavzema v širino in višino. Da olajšamo boj, ki ga ima drevo s svojimi sosedi, potrebimo iz njegove bližine vse grmičje in malovredno drevje. Pozneje gozd **izčistimo** še s tem, da izsekavamo bolno, pokvarjeno, slabo rastoče in sušeče se drevje. Ko gozd dorašča, ga redčimo in sekamo tudi zdrava drevesa, ako stoje pregosto. Pravilno redčenje pa ne sme biti premočno; krošnje dreves naj bodo še sklenjene, da solnčni žarki ne prodirajo do gozdnih tal.

Ako hočemo, da se bo gozd lepo razvijal, mu pa tudi ne smemo jemati hranilnih snovi, katere črpa iz odpadlega sprhnelega listja in igličevja. **Listje** se na gozdnih tleh razkrajja in pomeni za gozd isto, kar za polje gnojilo. Da bi se ne vzelo gozdu preveč tega naravnega gnojila, je prepovedano grabiti steljo na enem in istem mestu pred potekom treh let.

Pri umnem gozdnem gospodarjenju, pri katerem le posamezna drevesa izbiramo in izsekavamo, nam za mlad naraščaj ni treba skrbeti. Starejše drevje poseje po navadi po tleh dovolj semena, da iz njega vzklije nov drevesni zarod. Kjer pa je bilo posekano vse drevje na večji ploskvi, tam mora človek na umeten način goljavo pogozditi.

Za umetno pogozdovanje imamo dva načina:

1. Pogozdovanje s setvijo gozdnega semena in

2. pogozdovanje s saditvijo gozdnih drevesc. Dasiravno je umetno **pogozdovanje s setvijo** bližje prirodnemu načinu pomlajevanja gozda, ga je vendar po navadi težje izvesti z uspehom, kakor umetno saditev. Na zemljišču, ki je nekaj časa brez gozdne vegetacije, se je prst pod vplivom solnca in dežja močno poslabšala. Seme, ki ni bilo skrbno in pravilno shranjeno ali ki je predolgo ležalo, ne vzkali. Mnogo umetno posejanega semena uničijo razne gozdne živali, miši in ptice.

Več gotovosti, da se bo pogozdovanje posrečilo, daje **saditev gozdnih sadik**. Te sadike vzgajamo iz semena v posebnih, zato namenjenih vrtovih, ki jim pravimo gozdne drevesnice. V njih negujemo mlade drevesne rastlinice eno, dve ali več let in jih od tam presajamo v gozd.

Pri tem je paziti, da sadike nabavimo iz takih krajev, kjer so vremenske prilike enake ali slične onim na zemljišču, ki ga nameravamo pogozditi. Saditi smemo le ono vrsto drevja, ki odgovarja kakovosti tal, namenjenih za pogozditev. Na vsaki vrsti zemljišča ne more uspevati vsaka vrsta gozdnega drevja.

Gozdne sadike sadimo pomladi ali na jesen, dokler še ne zamrzuje. Najbolje je saditi na spomlad, ko je skopnel sneg in zemlja več ne zamrzuje. Primeren čas za sajenje je v nižjih legah od srede marca do konca aprila, v višjih pa do konca maja. Jesenska saditev je manj priporočljiva, ker sadike rad dvigne srež. Jesenska saditev obeta le na severnih, odsojnih legah uspehe in se vrši v oktobru in novembru.

Kadar je goljava posajena in so se mlada drevesca dobro prijela, je dosežena prva stopnja pogozditve. Nasad je treba pa v naslednjih letih še čistiti, trebiti plevela, izpopolnjevati in negovati.

Ako stopimo čez desetletja na oni prostor, kjer smo v otroških letih sadili, kako se začudimo! Kjer je preje ležala gola zemlja brez vrednosti, stoje sedaj vrste ponosnih dreves, ki obljublajo blagostanje posestniku in ki vzbujajo veselje vsakogar, ki gre mimo. Pri pogledu na gozd nas obide ponos in zavest, da smo že v svoji zgodnji mladosti izvršili dobro in veliko delo.

Pripomba:

Izčrpnjšo snov za predavanja o pospeševanju gozdnega gospodarstva nudijo sledeča od še nerazprodanih knjižnih del:

Zap. št.	Ime avtorja	Naslov knjige	Izšla leta	Založnik in dobavitelj	Cena v Din
1	Ing. Anton Šivic	Poljudno navodilo za merjenje lesa (II. izdaja)	1922	Kmetijska družba v Ljubljani	12.—
2	Ing. Anton Šivic	Pomen kmečkih gozdov	1923	Kmetijska družba v Ljubljani	2.—
3	Ing. Viktor Novak	O urejanju gospodarstva z gozdi	1933	Kralj. banska uprava v Ljubljani (gozdarski odsek)	30.—
4	Ing. Jože Miklavžič	Kmetsko gozdarstvo	1933	Podružnica Jugosl. šum. udruženja v Ljubljani	8.—
5	Ing. Mirko Šušteršič	Naš gozd	1935	Družba Sv. Mohorja v Celju	52.—
6	Ing. Viktor Novak	Pratika za gozdne posestnike	1936	Kmetijska družba v Ljubljani	6.—

Razen teh je mnogo poučnih člankov prvoimenovanih piscev v raznih koledarjih in gospodarskih listih.

III.

Navodila

za prireditve in izvedbo dečjega dne za pogozdovanje.

1. Priprava.

V sporazumu s sreskim šolskim nadzornikom izdela gozdarski referent podroben načrt za izvedbo prireditve dečjega dne in povabi k sodelovanju šolske uprave ter gozdarsko osebje svojega okoliša.

Učiteljstvo, ki ima veselje za udejstvovanje v gozdarski stroki, pa lahko tudi samo prevzame iniciativo. Povabi naj s svoje strani gozdarskega referenta v srezu, da prireditve podpre z nasveti, s potrebnim materialom gozdnih sadik in s svojo udeležbo.

Gozdarji občnih upravnih oblastev ne morejo prisostvovati vsem prireditvam, ker jih je premalo, zato mora v mnogih primerih prevzeti vodstvo dečjega dneva učiteljstvo samo. Priporočljivo je, da bi vsaj prvikrat pogozdovanje vodil strokovno izvežban gozdarski organ.

Sporazumno z učiteljstvom in gozdarskim referentom je treba določiti: Čas za prireditve, udeležbo učencev, zemljišče za pogozditev, način pogozdovanja, vrsto in število gozdnih sadik in njih dobavo.

Za dan pogozdovanja je bil prvotno določen 7. april. Ker se pa po krajevnih in vremenskih razmerah vegetacija razvija ponekod prej, oziroma pozneje, in da bi se maloštevilno gozdarsko osebje moglo udeležiti čim večjega števila prireditve, le-te sedaj niso vezane na določen termin. Vrše se lahko ob vsakem času, ki obeta dober uspeh, bodisi spomladi ali na jesen.

K udeležbi naj se pritegnejo starejši in resnejši otroci iz višjih razredov osnovnih šol ali iz meščanskih šol. Po možnosti je združiti v eno skupino po več okoliških šol. Šole pa ne smejo biti oddaljene od objekta pogozdovanja več kot uro hoda. Dečjemu dnevnu naj prisostvuje čim več učiteljskega osebja, da se važnost in svečanost akcije še bolj poudari. Pogozdovanja naj se udeleži tudi posestnik zemljišča, ki naj z družino in uslužbenci pri posajevanju

pomaga. Zlasti naj skrbi za kopanje jamic. To delo zahteva večjega fizičnega napora in otroke hitro utruji. Lastnik zemlje pa pripravi lahko jamice tudi že poprej, posebno tam, kjer so tla kamenita ali peščena.

Prostor za pogozdovanje mora biti pregleden in za sajenje primeren. Če je močno preraščen s plevelom in grmičjem, naj ga posestnik sam prej očisti. Zemljišče naj leži kolikor mogoče blizu šole, da se ga lahko večkrat obiše in pregleda. Prednost naj se da večjim prostorom, na katerih bi se mogli prirejati dežji dnevi več let zaporedoma, da bi bil uspeh vsako leto viden. Za izbiro zemljišča služijo gozdarskemu referentu tudi pogozdovalni nalogi. Dostikrat pa najde učiteljstvo lažje primerne goljave, ki bi bile potrebne pogozditve, ker je v bližjem stiku z občinarji, katerim so krajevne razmere podrobno znane. S posestnikom zemljišča je vse potrebno dogovoriti in ga opozoriti, da po izvršeni saditvi na tej ploskvi nekaj let ne bo smel pasti živine.

Za pogozdovanje določen prostor si je treba dobro ogledati. Od njegove lege, kakovosti tal, konfiguracije tal in gozdnih razmer v bližnji soseščini je v precejšnji meri odvisno, na kakšen način bomo pogozdovali in kakšno vrsto gozdnega drevja bomo izbrali.

Pogozdovanje s setvijo semena naj bi se vršilo le pod vodstvom gozdarjev. Kadar ni strokovnega vodstva, bi bilo od različnih načinov sajenja izvajati navadno saditev v jamice.

Drevesno vrsto sadik naj nasvetuje gozdarski referent, kateremu naj se zemljišče opiše, ako ga sam ne pozna.

Število sadik se ravna po velikosti objekta, po številu sadilcev in po razvrstitvi drevesc po ploskvi. Ako terenske prilike dopuščajo, sadimo gozdne sadike v ravnih vrstah ter v prilično enakomerni medsebojni razdalji. Vrste in drevesca naj bodo navadno poldrugi meter vsaksebi. Enakomerno posajen nasad lepše uspeva in ga lažje negujemo in oskrbujemo. Za pogozditev enega hektarja (to je okoli $1\frac{3}{4}$ orala) potrebujemo običajno 4500 do 5000 sadik. Na vsakega učenca pa računamo 10 do 20 sadik.

Natančen in točen mora biti dogovor glede dobave in prenosa gozdnih sadik, ki jih večinoma preskrbi gozdarski referent. Pri tem je treba upoštevati, da je sadike nemudoma

posaditi, čim so dospele. Ako to ni mogoče, razvežemo sadike v senčnatem prostoru iz snopičev in koreninice namočimo v brozgi vode in črne prsti. Nato položimo sadike

Sl. 1.

v nalašč zato izkopan jarek in zagrebemo korenine z drobno prstjo (sl. 1.). To prst ob suši in solnčni pripeki češče škropimo in jo pokrijemo s smrečjem. Korenine sadik ne smejo ležati prosto na zraku in solncu, sicer se v kratkem posuše sesalne koreninice in sa-

dike postanejo za sajenje nerabne.

V šoli naj se učencem že pred pogozdovanjem (najbolje dan poprej) na kratko razloži pomen gozdov ter važnost pogozdovanja.

Mladini se nato naroči, kako naj se opremi na dan pogozdovanja. Dečki naj prineso s seboj lahke rovnice za kopanje jamic, deklice pa naj vzamejo s seboj majhne košarice (cekarje) in motikice (kopuljice) na kratkem držaju za povečanje jamic. Orodje mora biti v dobrem stanju.

2. Na dan pogozdovanja.

»Ta dan naj bo prava svečanost, ki naj se globoko vtisne v srce mladini.«¹

Ko se je šolska mladina zbrala, pregledamo njeno opremo in orodje. Gozdnim sadikam posvečamo posebno pažnjo. Pri prenašanju na prostor sajenja jih devamo v košare, obložene z mokrim mahom, ali v posode s prstjo, ki je pomešana z vodo.

Ako prej ni bilo mogoče, poučujemo deco o gozdnem gospodarstvu na objektu pogozdovanja.²

Dospevši na mesto, ki je določeno za pogozdovanje, shranimo najprej sadike v senci. Najboljše je, če jim namočimo korenine v brozgi vode in črne prsti (ne ilovice).

Potem določimo krepkejše učence, ki bodo kopali jame, ako ni posestnik zemljišča v to svrho privedel svojih delovnih moči. Ostali bodo opravljali sajenje, pri čemer so deklice navadno spretnejše.

¹ Iz okrožnice ministrstva za gozde in rudnike.

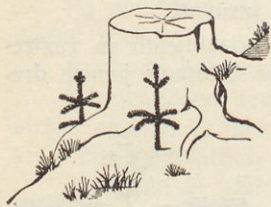
² Po primeru v II. poglavju.

Zbrani mladini nato razložimo potek dela in sledeče podrobnosti:

Z orodjem je previdno ravnati, da kdo ne poškoduje součenca ali sebe.

Dečki, kopači jamic, morajo ves čas saditve obdržati ravno smer in paziti na enakomerno razdaljo med posameznimi jamicami. Vendar se tega ni prestrogo držati, ako vidimo v neposredni bližini kak prav ugoden prostor za sajenje, na primer tik ob štoru, ki bo mlado drevesce varoval pred solncem, nalivom, plazem itd. (slika 2.).

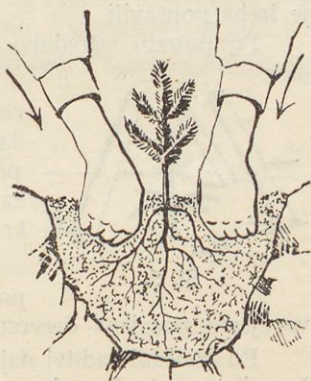

Sl. 2.

Kopanje jamic se vrši takole: Na mestu, kjer naj se jamica izkoplje, potrebimo gozdni plevel in odstranimo igličevje, ki se ne sme mešati z izkopano prstjo. Nato dvignemo rušo in jo položimo ob jamici tako, da leži s travo obraščena stran na zemlji. Jamico je izkopati tako globoko in široko, da imajo korenine v naravni legi dovolj prostora v njej. Izkopano prst dobro premešamo in razdrobimo ter jo spravimo na kup ob desni strani jamice, da bo za časa sajenja takoj pri roki. Najbolje je, če jamice kopljemo sproti med sajenjem, da ostane zemlja v njih vlažna.

Ko je jamica izkopana, prime presajevalec sadiko z levo roko za debelce med koreninami in vejicami ter jo postavi navpično v jamico.

Z desnico obsipa korenine z izkopano, dobro zdrobljeno prstjo s kupa, ki si ga je pripravil na desni. Potem z razprostrtimi prsti desne roke zemljo narahlo potiskamo pod in med korenine. Sadiko držimo ves čas v levici in jo med obsipavanjem narahlo stresamo. Nato prst okoli sadike nekoliko potlačimo in za-

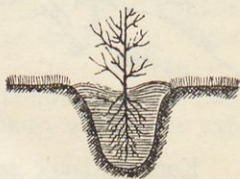
Sl. 3.

sujemo jamico toliko, da drevesce ne stoji globokeje v jamici, kakor je stalo v drevesnici. Slednjič močno potlačimo prst okoli sadike s pestmi (**slika 3.**) tako, da nastane okoli debelca majhna kotanja (**slika 4.**).

Sadika stoji čvrsto, če ostane nepremična, ako jo skušamo s palcem in kazalcem nalahno izruvat.

Ne puščajte posameznih sadik pozabljenih in raztresenih po tleh. Pazite, da bodo v vse izkopane jamice drevesca posajena.

Po kratkem teoretičnem pouku se z enim učencem pokaže, kako se izkoplje jamica in posadi sadika. Ostali otroci se postavijo naokoli in gledajo, kako se praktično izvaja to, kar je bilo povedano. Med delom opozarjamo na napake in pohvalimo, kar je bilo pravilno izvršeno.

Sl. 4.

Saditev ponovimo še z drugim in tretjim učencem, dokler nismo prepričani, da vsak otrok delo zadosti dobro obvlada.

Nato šolsko mladino razvrstimo in sadilcem dodelimo potrebne sadike. Pogozdovanje se začne.

Sadi naj se počasi, zato pa vestno. Delo je treba stalno nadzirati in opominjati mladež na pravilno sajenje. Napake povzročene vsled nepazljivosti, utrujenosti ali površnosti, je treba popraviti.

Po potrebi odredimo med pogozdovanjem kratek odmor.

Sl. 5.

Za pitno vodo je treba pravočasno skrbeti. Priporočljivo je, da se v sporazumu z lastnikom pogozdovanega zemljišča pribavi za otroke malo okrepčila (kos kruha ali kaj drugega).

Kjer se je bati poškodb vsled pašne živine ali vsled divjačine, zavarujemo posajena drevesca s količi (**slika 5.**).

Po končani saditvi naj se ves zasajeni prostor z otroki še enkrat prehodi, pobero morebiti izgubljene sadike in še te posadijo.

Na povratku domov naj mladina poje pesmi, ki pove-
ličujejo krasoto narave in ljubezen do domovine.

3. Po dečjem dnevu.

Po prireditvi naj vodja sestavi kratko poročilo s sle-
dečimi podatki:

1. datum prireditve,
2. pogozdeno zemljišče: a) parcelna številka, b) kata-
strska občina, c) ime in bivališče posestnika, č) površina,
ki je bila pogozdena,
3. število in vrsta sadik, njih dobavitelj,
4. koliko otrok se je udeležilo prireditve, iz katerih
razredov in šol,
5. imena učiteljev in drugih oseb, ki so prisostvovali
prireditvi,
6. kdo je vodil prireditev,
7. morebitne druge pribeležbe.

Poročila je poslati sreskemu načelstvu za gozdarskega
referenta.

Nekaj dni po dečjem dnevu naj bi razredi, ki so se
prireditve udeležili, popisali v pismeni nalogi dan pogozdo-
vanja. Iz teh nalog bi se dalo razbrati, kaj na deco najbolj
učinkuje in kako bi se lahko prireditve izpopolnile.

Med letom naj se poda šolska deca z učiteljem na po-
gozdeno parcelo, da vidi, kako se razvija nasadba. Pri tej
priliki lahko pomaga nasad čistiti, varovati in negovati.

Ti poseti naj bi se ponavljali tudi v teku naslednjih let.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000510810

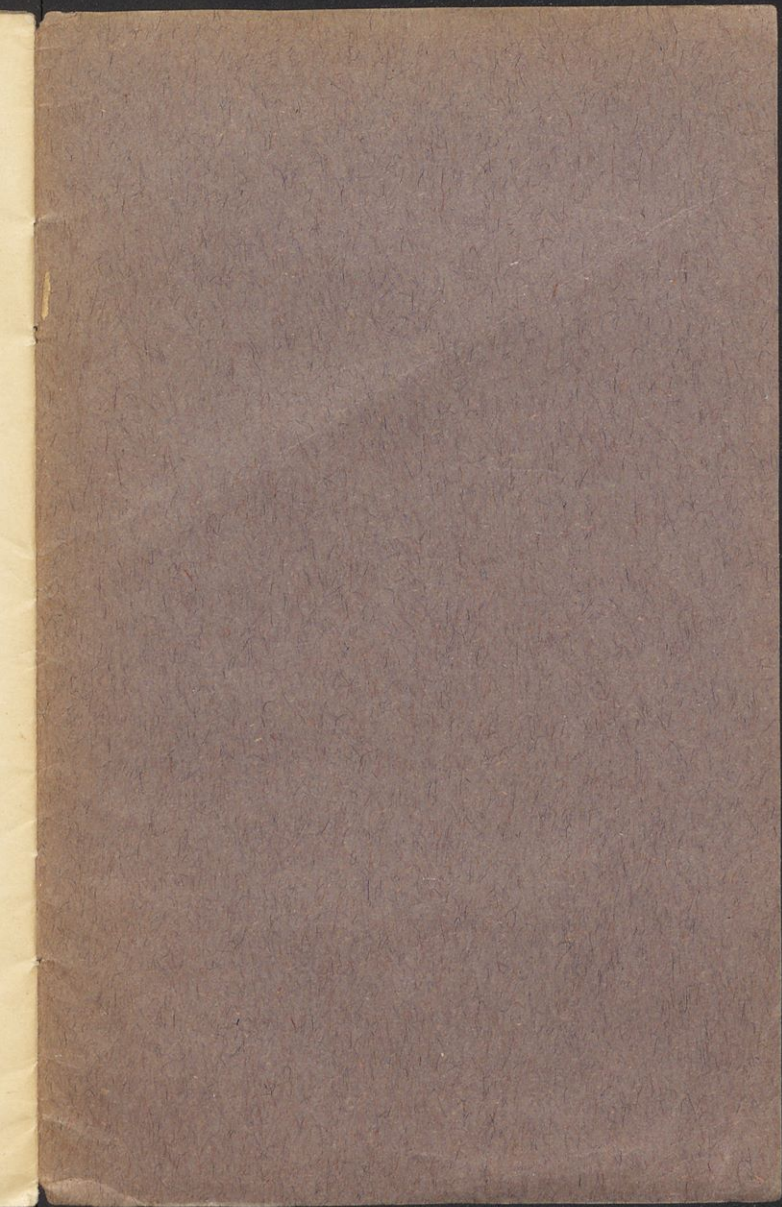

Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj)

27. IX. 1946

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

DS

75 094 [1]

394992285

COBISS ©